

Голові спеціалізованої вченої ради
Д.26.133.06 у Київському
університеті імені Бориса
Грінченка, доктору педагогічних
наук, професору Л.Л. Хоружій

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, доцента, завідувача відділу науково-організаційної та кадрової роботи, провідного наукового співробітника відділу інтеграції вищої освіти і науки Інституту вищої освіти НАПН України

Линьової Ірини Олексіївни

про дисертацію **Стойкової Вікторії Володимирівни**

«Підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній освіті до організації мережевого профільного навчання старшокласників»

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. Оновлення цілей і змісту освіти відповідно до принципів збалансованого розвитку є одним із основних завдань системи освіти України. Процес переходу старшої школи на профільне навчання, який визначено у Законі України «Про освіту» (2017 р.), супроводжується низкою проблем. Головна з них полягає в тому, що обмежені ресурси значної кількості закладів загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) не дають можливості забезпечити профільне навчання в режимі індивідуальних навчальних планів і надати максимальний ступінь свободи в проектуванні учнями власних освітніх траєкторій. Одним із шляхів є створення мережевої системи профільного навчання, яка об'єднає заклади середньої освіти, що спільно надаватимуть увесь спектр освітніх послуг, забезпечать старшокласникам максимальну свободу вибору, сприятимуть доступності якісної освіти, раціональному та ефективному використанню наявних ресурсів. Проте широке впровадження зазначеної системи потребує відповідної підготовки керівників ЗЗСО, у яких мають бути сформовані відповідні організаційно-управлінські компетентності. Автором визначено зазначає протиріччя між потребою у підготовці керівників ЗЗСО до

організації мережевого профільного навчання та нерозробленістю змістово-технологічного забезпечення цього процесу в системі післядипломної педагогічної освіти.

Умовами, які зможуть забезпечити виконання поставлених цілей є вироблення та усвідомлення нових теоретичних і методичних засад функціонування системи професійної підготовки керівників ЗЗСО, здатних працювати на засадах інноваційних підходів до організації освітнього процесу, власного творчого безперервного професійного зростання. Тому запропонована тема дисертації є безперечно актуальною. Проте, на наше переконання автору доцільно було б дотримуватися терміну «заклад загальної середньої освіти (ЗЗСО)», що відповідає чинному Закону України «Про освіту» (2017 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Здобувачем обґрунтовано актуальність, теоретичну й практичну значущість проведеного дослідження і в цілому не викликають сумніву.

Текст дисертації доводить, що Вікторія Володимирівна добре розуміється на теорії і обізнана з провідною практикою підготовки керівників закладів загальної середньої освіти. Здобувачем у процесі дослідження опрацьовано понад 300 наукових джерел (з них понад 30 англійських), що свідчить про наполегливість, педантичність і скрупульозність автора в доборі матеріалу. Заслуговує на увагу опрацювання авторкою сучасних наукових та нормативно-правових джерел (41% джерельної бази видано після 2010 р.) проте, на нашу думку, використання наукових джерел оприлюднених до 2000 року (3,5%) у сучасній та актуальній тематиці є невиправданим.

У першому розділі – «Теоретичні засади підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до організації мережевого профільного навчання старшокласників» – здійснено ґрунтовний теоретичний аналіз базових понять дослідження; сутності та процесу

формування управлінської компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів; визначено структуру фахової управлінської компетентності й обґрунтовано критерії, показники, рівні її сформованості. Водночас представлені матеріали і висновки першого розділу не позбавлені дискусійних питань, зокрема: на нашу думку, доцільно конкретизувати власне усвідомлення визначеного в офіційних джерелах (Закон України «Про освіту», Концепція «Нова Українська школа», Національний освітній глосарій) поняття «компетентність», а не подавати деталізовано еволюцію розуміння цієї дефініції у науковому дискурсі. (с.174–178). Здійснюючи аналіз провідних практик (підходів, принципів, моделей організації) підготовки керівників ЗЗСО інститутів підвищення кваліфікацій Луганської, Київської, Миколаївської областей, автору доцільно було б вивчити досвід Програми підвищення кваліфікації керівників ЗЗСО в Київському університеті імені Бориса Грінченка. Оскільки отримані здобувачем результати описаної діагностики очікувань та встановлення рівня задоволення освітніх потреб керівників ЗЗСО в (п.1.2. с. 65–70) підтвердили валідність попередніх досліджень 2007-2010 р.р. науковців цього університету.

У другому розділі – «Змістово-технологічне забезпечення процесу підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній освіті до організації мережевого профільного навчання старшокласників» – виявлено й теоретично обґрунтовано концептуальні основи підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній освіті до організації мережевого профільного навчання старшокласників; обґрунтовано зміст їхньої підготовки; відібрано технології, форми та методи реалізації цього процесу. На нашу думку, робота значно б виграла, якщо до змісту додатків було включено оновлені навчальні плани підвищення кваліфікації керівників ЗЗСО та зазначено, на яку кількість кредитів (годин) вони розраховані.

Третій розділ вражає ґрунтовністю та переконливими висновками

ефективності запропонованих методичних рекомендацій щодо запровадження змістово-технологічного забезпечення процесу підготовки керівників ЗЗСО у післядипломній освіті до організації мережевого профільного навчання старшокласників. Експериментальна частина дослідження є теоретично і методологічно зрілою, але, на нашу думку, в описі результатів експериментальної роботи не вистачає аналізу труднощів, які виникли у процесі експерименту, визначення нових складних явищ і процесів, які є актуальними у системі післядипломної педагогічної освіти.

Авторка наприкінці третього розділу роботи (с. 185) вказує на застосування технології рейтингового оцінювання для проведення опосередкованого визначення рівня сформованості компетентності, проте в основній частині роботи цій технології не приділено належної уваги.

Проте зроблені зауваження та висловленні пропозиції суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів дослідження.

Вірогідність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Вірогідність одержаних автором науково-практичних результатів не викликає сумніву, оскільки вони адекватні суті та завданням дослідження, отримані завдяки комплексу методів і ґрунтовній джерельній базі.

Обґрунтовано структуру фахової управлінської компетентності керівників мережевих освітніх організацій як сукупність спеціальних і спеціалізованих компетентностей, що відображають її особистісно-діяльнісну сутність і містять когнітивний, функціональний та особистісний компоненти. Розроблено методичні рекомендації щодо запровадження змістово-технологічного забезпечення процесу підготовки керівників ЗЗСО до організації мережевого профільного навчання, у яких означено поетапність його впровадження в систему післядипломної педагогічної освіти. Результати дослідження можуть бути використані при розробленні нормативних документів, освітніх програм та запроваджені у нових моделях підвищення кваліфікації керівників ЗЗСО України.

Загальні висновки до дисертації в цілому відображають одержані результати дослідження на теоретичному та практичному рівнях, проте мають а оглядовий характер і потребують, на нашу думку більшої конкретизації. (с.260–262).

Висловлені рекомендації не зменшують значущість і важливість виконаної дисертаційної роботи.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, зроблених здобувачем, підтверджується наявністю значної кількості наукових праць: 30 публікацій (із них 27 – одноосібні), зокрема: 2 – навчально-методичні матеріали для курсів підвищення кваліфікації, 8 публікацій – у провідних фахових виданнях (із них 3 – у періодичних виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз); 2 публікації – в інших періодичних виданнях; 9 публікацій – у матеріалах наукових конференцій (1 – у співавторстві; 1 – у зарубіжному виданні); 9 збірників науково-методичних матеріалів (2 – у співавторстві), що опубліковані та доповідалися на науково-практичних конференціях (7 міжнародних та 2 всеукраїнських) та семінарах, круглих столах тощо, які з достатньою повнотою відображають основні положення й висновки дисертації та відповідають встановленим вимогам.

Обсяг і зміст дисертації доводить, що робота є самостійним дослідженням, виконаним на науковому рівні та свідчать про сформовану професійну компетентність та професійну зрілість автора.

Структура дисертації і зміст автореферату повністю відповідає основним положенням дисертаційної роботи: дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Заслуговує на увагу якість та прикладний характер додатків на 80 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 378 сторінок. Основний текст викладено на 191 сторінках, робота

ілюстрована 21 таблицею та 38 рисунками.

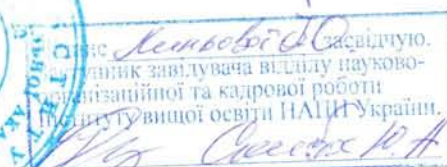
Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових»

Дисертація Вікторії Володимирівни Стойкової є теоретично обґрунтованою, має безперечну наукову новизну, практичну значущість, є завершеною і самостійною науковою працею. Дисертаційне дослідження **«Підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній освіті до організації мережевого профільного навчання старшокласників»** відповідає вимогам (пп. 10, 11, 12) «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р.), а її автор – Стойкова Вікторія Володимирівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Рецензент:

провідний науковий співробітник відділу
інтеграції вищої освіти і науки Інституту
вищої освіти Національної академії
педагогічної науки України,
кандидат педагогічних наук, доцент

І. О. Линьова

24.07.18 р.